

C. W-d. (C. Westerlund), *Narvatroféer i statens trofésamling*. (Recension av T.J. Petrellis och A. Lagrelius bok), *Illustrerad militärrevy 1907*, Stockholm 1907, s. 410-412.

Narvatroféer i statens trofésamling. Några blad vid nordiska museets öppnande, utgifna af T. J. Petrelli och A. Lagrelius, jämte *Tillägg: Ryska gardesfanor*. Pris 4 kronor.

Detta utomordentligt stilfulla verk är ett vackert led i det i sannaste mening fosterländska arbete som hufvudsakligen under de senaste tvänne åren pågått för att frälsa vår oerhördt rika trofésamling från förstöring och åt densamma bereda ett i alla afseenden värdigt förvaringsrum. Nordiska museets styrelse har med erkännansvärd beredvillighet tillsvidare upplåtit åt troféerna en fristad, där de funnit skydd mot köld, fukt och andra vidrigheter, som i Riddarholmskyrkan hotade att i grund tillintetgöra dem, och som ett synligt uttryck af tacksamhet därför utkom föreliggande praktverk till hedrande af den dag, då Artur Hazelius' stortade skapelse första gången öppnade sina portar, men dess hufvudsakliga syfte är att bland den stora allmänheten sprida kunskap om och intresse för trofésamlingen. Utan allmänhetens deltagande kunna förvisso ej förhoppningarna förverkligas om ett gemensamt museum för armén och flottan, om en »arsenal», där vår enastående rika trofésamling skall utgöra den förnämsta prydnaden — förhoppningar, som i den nu gryende nationella renässansens tid icke få grusas.

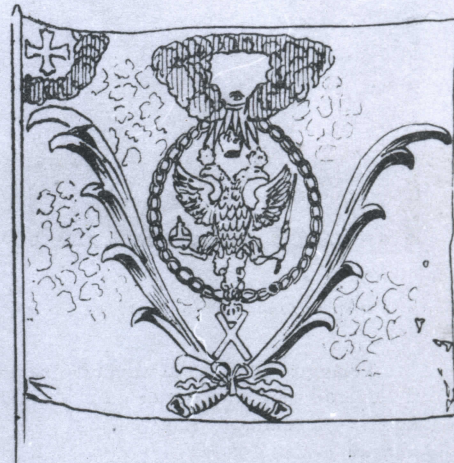
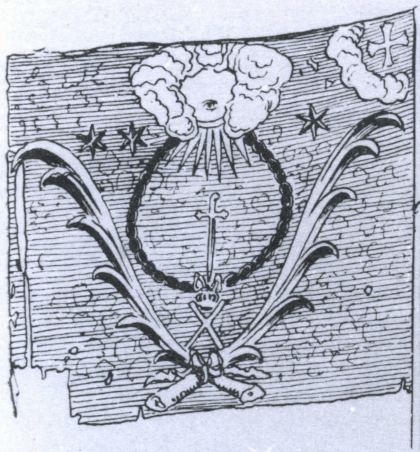
Arbetet omfattar, såsom af titeln antydes, en redogörelse för de vid Narva år 1700 från ryssarna tagna troféerna, föregången af behöfliga upplysningar om de truppdelar, hvilkas fanor ingå bland Narvatroféerna, äfvensom af en medels utmärkta kopior af samtida kartor och planer belyst skildring af själfva slaget. Dess vack-

— 411 —

raste del utgöres af en rad synnerligen vackra reproduktioner i färg af vissa bland de bäst bibehållna och mest karaktäristiska bland de tagna fanorna.

Att just dessa ryska troféer valts till föremål för arbetet i fråga, beror dels på att upplysningar om dessa varit jämförelsevis lättast att finna, dels på att dessa fanor, som i regel suttit högst upp under taket i Karolinska grafkoret, varit skyddade mot sol och handverkare samt någorlunda äfven mot fukt och därför befinna sig i jämförelsevis godt tillstånd. Den största åverkan å dem har gjorts af kyrkans välfödda dufvor, hvilka tjänstgjort som trofémålare.

Till arbetet har nyligen fogats ett tillägg, uti hvilket lämnas lösningen på en gåta, som varit förknippad med historien öfver förvärfvet af Narvatroféerna.

Blå kompanifana. Semjonovska gardet. 22:149

Hvit liffana. Semjonovska gardet. 22:148

Då nämligen ryssarna försäkra, att gardena ej vid Narva aflämnat sina fanor; då vidare på ryska statens bekostnad utgifna planschverk öfver äldre fanor visa för gardets vid Narva brukade fanor en typ, som icke i trofésamlingen förekommer och då slutligen den i Stockholm utgifna svenska samtida förteckningen öfver Narvatroféerna ej beskriver några, som kunna hänföras till gardet, ha utgifvarna, i det egentliga verket öfver troféerna, om ock med någon tvekan, uttalat såsom sin åsikt, att gardestrupperna förstört sina fanor, innan de kapitulerade. Kändt är nämligen att gardet, som 1699 erhöi nya fanor, redan 1701 fingo dessa ersatta af andra.

Den kände Carl XII:s-forskaren, professor Quennerstedt i Lund, utgaf emellertid i somras en ny följd af Karolinska krigares dagböcker och däri förekommer bl. a. en dagbok af kaptenen vid gardet Sperling, som visade sig leda in på rätt spår till lösning af denna mystiska fråga, ty Sperling ej blott berättar, att Preobraschenska gardet fått lämna sin fana, utan han angifver äfven riktig beskrifning på deras färg, som var svart. Utgifvarna hafva efter detta uppslag forskat vidare och visa nu i tillägget, att ifrågavarande fanor blifvit af kommandanten i Narva Horn öfversända till Stockholm 1701. Därvid är det en lycklig tillfällighet att i Horns förteckning anmärkes, att de svarta fanorna äro af »pikeradt» tyg, hvilket just är fallet. Utgifvarna hafva vidare visat att de i de stora ryska fanverken upptagna

gardesfanorna för 1706 i själfva verket härstamma från 1699; att dessa fanor till följd af gardenas tappra stöd vid Narva blefvo ytterligare prydda, hvarigenom 1701 års typ uppkom, samt att den för Preobraschenska gardet för 1700 från ryskt officiellt håll anförda typen blott är fanorna för *ett* af nämnda regementets kompanier, nämligen tsarens eget eller det s. k. bombarderkompaniet. Då detta kompani följde tsarens person är det ju ej underligt att dess fana undgått nederlaget vid Narva. Att den i Stockholm tryckta svenska förteckningen iakttager tystnad, beror därpå att gardesfanorna kommit till Stockholm utan stänger och därför blifvit inräknade bland de lösa fanor, som blott angifvas till antal utan att beskrifvas.

Svart kompanifana. Preobraschenska gardet.

22:146

Tillägget prydes af trenne planscher utaf vid Narva tagna gardesfanor, och äro dessa, såsom varande de intressantaste i hela verket, här ofvan återgifna i något blygsammare reproduktioner än de som utgöra det vackra verkets största prydnad.

C. W—d.